

ВИМОГИ ДО ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ

Домашні завдання – складова частина навчального процесу, яка полягає у виконанні учнями за завданнями вчителя самостійної навчальної і практичної роботи після уроків.

Домашня навчальна робота учнів – форма організації навчання, самостійна, поза уроками робота учнів з виконанням навчальних завдань. Вона включає вивчення навчального матеріалу, який пояснювався на уроці, самостійне вивчення нового матеріалу, самостійні спостереження, проведення дослідів, виготовлення наочних посібників, написання творчих робіт.

У зв'язку з переходом на новий зміст освіти в педагогічних колективах і особливо серед батьків знову почало широко обговорюватися питання про переобтяження учнів домашніми завданнями. Педіатри і гігієністи також вважають домашні завдання джерелом перевантаження учнів, що викликає гіпотонію, знижує загальний рівень здоров'я школярів, заважає нормальному відпочинку після розумової праці в школі, адже домашні завдання за обсягом, особливо у старших класах, ніколи не узгоджуються між учителями-предметниками, які викладають у певному класі. Тому все частіше висловлюється думка про необхідність скасування домашніх завдань взагалі.

Але багаторічний досвід роботи шкіл показує, що домашні завдання є важливою складовою частиною навчально-виховного процесу. Вони поглиблюють і розширюють набуті знання, підготовлюють до активного сприймання нових знань, забезпечують всебічне повторення пройденого матеріалу, сприяють підвищенню культури розумової праці учнів. Крім того, домашні заняття мають велике значення для формування і розвитку навичок самостійної роботи, без якої неможливе систематичне поповнення знань, для виховання почуття відповідальності. Звичка до певного, навіть перевантаженого режиму дня, до серйозної, систематичної розумової праці є неоціненним засобом майбутніх досягнень.

Домашні завдання, згідно зі ст.45 Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад, не є обов'язковими. У першому класі їх не задають. У 2-4 класах обсяг домашніх завдань з усіх предметів має бути таким, щоб витрати часу на їх виконання не перевищували:

- у 2-му класі – 45 хвилин;
- у 3-му класі – 1 години 10 хвилин;
- у 4-му класі – 1 години 30 хвилин.

Для того, щоб усунути перевантаження учнів домашніми завданнями, яке має місце, необхідно знати його причини.

Причинами перевантаження учнів домашніми завданнями є:

- надмірна складність окремих тем програми і підручників для учнів відповідного віку;
- невідповідність об'єму матеріалу в програмі та підручнику часу на його вивчення;
- нескоординованість об'єму домашніх завдань з різних навчальних предметів;
- учитель пропонує завдання без пояснення та методичних вказівок;

- учитель недостатньо уваги приділяє прищепленню учнями навичок самостійної роботи з книжкою, текстом, а також умінню користуватися додатковою літературою;
- нерідко даються малоефективні завдання: перемалювати з підручника схеми, таблиці, рисунки, виконати непосильне письмове завдання, завчити не обов'язкові для запам'ятовування цифрові дані.

Даючи домашні завдання, необхідно враховувати принципи:

- взаємозв'язку роботи під час уроку і домашніх завдань;
- самостійної навчальної діяльності учнів;
- конкретизації абстрактного матеріалу;
- дозування і диференціації домашніх завдань;
- систематичності;
- доступності.

Домашні завдання можуть бути:

фронтальними;

індивідуальними (спостереження за акваріумними рибками, рослинами, підготовка колекцій);

творчими (підготовка повідомлень, малюнків, рефератів, віршів, казок);

активізуючими (складання ребусів, кросвордів, алгоритмів);

розвиваючими (на формування інтелектуальних умінь, розвиток логічного мислення).

Вимоги до організації домашніх завдань

1. Домашнє завдання повинно відповідати віковим особливостям учнів.
2. Домашнє завдання не повинно вимагати багато часу для виконання.
3. Домашнє завдання повинно бути зрозумілим для кожного учня, тобто всі учні повинні знати, що робити і як виконувати (чіткість і зрозумілість домашнього завдання).
4. Домашнє завдання тільки тоді досягне мети, коли воно активізує думку учня, спонукає його до самостійної роботи. Тому домашні завдання повинні бути проблемного, творчого характеру, містити елемент новизни й відкривати можливість для прояву самостійності, але доступними для самостійного виконання. Домашнє завдання не досягне мети, якщо не будуть надані вказівки, інструктаж, пояснення, але й навпаки, якщо завдання буде «розжовано», то втратить свій проблемний характер.
5. Домашнє завдання повинно бути доступним для самостійного виконання.
6. **Треба відмовитися від старого формулювання при наданні домашнього завдання: «Вивчити с. ...».** Домашнє завдання повинно бути сформульовано у вигляді запитань, на які учні складають відповіді, підбираючи необхідний матеріал у тексті підручника, а не завчаючи його для переказу в класі.
7. Домашні завдання не повинні бути однотипними, необхідно підходити **диференційовано** при наданні домашнього завдання. Одному учневі (чи групі учнів) дати завдання на складання плану відповіді на конкретне запитання, другому – завдання за карткою з пошуком відповіді у тексті підручника, третьому – складання схеми, четвертому – складання таблиці, п'ятому – підготувати цікаве повідомлення з теми, , шостому –

пошук додаткової інформації з теми, восьмому – скласти кросворд. Це підвищує інтерес до предмета (робота виконана з інтересом, потребує менших затрат енергії), стимулює процес навчання.

8. Домашнє завдання повинно орієнтувати учнів на пошук рішення, на застосування знань з даного предмета в різних життєвих ситуаціях (установка на вміння застосовувати знання, уміння та навички у різних ситуаціях).
9. Кожне домашнє завдання повинне мати питання для повторення основних тем, розділів програми (установка на повторення раніше вивченого, на здійснення міжтемних зв'язків).
10. Домашнє завдання повинно випереджати його перевірку. За допомогою контролю вчитель формує в учнів особистісні якості: акуратність, точність, ретельність, відповідальність, впевненість серед однокласників, ініціативність (установка на контроль).
11. Домашні завдання повинні мати певні труднощі, але бути доступними для учнів. Подолання труднощів допоможе максимально застосовувати усі здібності і вміння (установка на подолання труднощів навчання).
12. Домашні завдання повинні бути регламентовані й узгоджені з завданнями інших шкільних предметів в даному класі (врахування обсягу завдань).

Інструктаж вимагає спеціального місця в роботі вчителя, тому треба чітко розрахувати час уроку, щоб не проводити його після дзвоника на перерву. Інструктаж можна проводити не тільки під кінець уроку, але й під час пояснення нового матеріалу. Це залежить від мети домашнього завдання.

Домашнє завдання, спрямоване на закріплення знань, умінь і навичок учнів треба надавати після вправ, які формували б дані знання, вміння, навички.

Домашнє завдання контролюючого характеру треба давати на початку уроку.

Домашнє завдання, спрямоване на засвоєння нового матеріалу, краще давати наприкінці уроку, коли вчитель буде впевнений, що учні успішно його виконають.

Обсяг домашніх завдань визначається згідно з Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПН 5.5.2.008-01).

Акцентуємо увагу на правильному дозуванні домашнього завдання. Учителі повинні спланувати роботу такого об'єму і змісту, щоб учні не відчували перевантаження. Для цього необхідно враховувати зайнятість учнів з інших предметів у цей день, темп і ритм роботи учнів, стан їхнього здоров'я.

Недопустимим є перевантаження учнів завданнями, які містяться у додаткових посібниках, зошитах з друкованою основою: зафарбовування малюнків, складання схем, таблиць, виконання додаткових завдань і вправ, написання домашніх творів тощо.

Класному керівникові необхідно здійснювати сумарний підрахунок усіх домашніх завдань на той чи інший день відповідно до ДСанПН 5.5.2.008-01 (сума всіх усних та письмових завдань з усіх навчальних предметів, включаючи іноземну мову, номери завдань, сторінки та ін.), їх об'єм і ступінь складності з урахуванням особливостей всіх учнів класу.

Завдання мають бути посильними для самостійного виконання учнями. Не можна пропонувати завдання на невідпрацьований матеріал, який не пояснювався на уроці, оскільки в такому випадку вся складність засвоєння навчального матеріалу переноситься з уроку на домашню роботу. Недопустимим є домашнє завдання з написання рефератів.

Домашні завдання не даються учням на вихідні, святкові та канікулярні дні.